

Laudáció

„A jelen a múltból merít... Kovács Máté életútja” című film készítőinek kitüntetése alkalmából

Óriási életmű áll előttünk, Kovács Máté életműve (1906-1972). Már 45 éve, hogy a bő négy évtizedet átölelő alkotói pálya lezárult, a hatalmas szellemi hagyaték jelentős része még mindig méltó elismerésre, értékelő feldolgozásra vár. Belegondoltunk-e már igazán, hogy az 1931 és 1972 közötti viharos történelmi időszakban micsoda erőfeszítés, stratégiai és diplomáciai érzék szükségeltetett a „kell” és a „lehet” szirtjei között a tudományos tervek megvalósításának eléréséhez!

Az Alapítvány kitartóan és elkötelezetten küzd Kovács Máté szellemiségének alkotó módon való megőrzéséért. Tanulmányok, monográfiák, elemzések, olykor szakdolgozatok, diákpályamunkák születnek, a felgyorsult időben mégis úgy érezzük, mintha kétségbeesetten távolodnánk Kovács Máté emlékeitől, életművétől.

Az új generációk átlépnek a példaképeken, nem fáradoznak a múlt aprólékos kutatásán, könnyedén adottnak véve mindazt, amit a nagy elődök megteremtettek, létrehoztak. A „nagyok” méltóságát megőrizendő meg kell találnunk tehát azokat az eszközöket, melyekkel megszólíthatjuk – legalább szakmán belül – a felnövekvő nemzedékeket, és hiteles emberképet állíthatunk eléjük példaként. Kovács Máté születésének 110. évfordulójához közeledve az Alapítvány Kuratóriuma tehát úgy határozott: olyan eszközre van szükség, mely a 21. század fiatal könyvtárosait, pedagógusait képileg és érzelmileg is megérintheti. Nos, ezért készült ez a film. A gondolat megszületésétől a film megvalósulásáig azonban hosszú utat kellett bejárnunk. A nemes szándékok azonban mindig nemes segítőkre találnak – így történt ez most is.

Idézet **Tóth Gyula**, a Kovács Máté Alapítvány kuratóriumi elnökének leveléből: „2006-ban nagyszabású konferenciákkal és az ott elhangzottaknak emlékkötetben való kiadásával emlékeztünk meg Kovács Máté születésének centenáriumáról (...). A 110. évfordulóról is szeretnénk méltón megemlékezni. Ezért pályázatot írtunk ki egy Kovács Máté életútját, sikeres életművét bemutató videofilm elkészítésére (...). Úgy látjuk, hogy a képző intézmények közül kizárólag Egerben adottak a professzionális feltételek – mind szellemileg, mind technikai szempontból – ahhoz, hogy a professzor emlékéhez méltó film készüljön Kovács Máté életútjáról.”

Dr. Kis-Tóth Lajos, a Médiainformatika Intézet igazgatója: „Az egri Médiainformatika Intézet szellemiségéhez jól illeszkedik a feladat. Kovács Máté professzor emlékének megőrzését, munkásságának, életművének bemutatását szakmailag is közel érezzük magunkhoz, ezért a felkérésnek igyekszünk eleget tenni.”

Ez a szerencsés egymásra találás adta meg a reményt, hogy a film valóban el fog készülni. A Kuratórium forgatókönyv-javaslatok, melyek a tematikára, a helyszínekre, a felolvasandó szövegekre vonatkoztak, elsősorban Bényei Miklós monográfiájára alapoztak. Vagyis az életút következő állomásait terveztük megjeleníteni: A tanulóévek, A középiskolai tanár, Az oktatáspolitikus, A könyvtárigazgató, Az egyetemi tanár, és összességül Az örökség.

Rövidesen kiderült, hogy terveink legfeljebb egy átlagosnál is hosszabb nagyjátékfilm vagy egy folytatásos film kereteibe férnének bele. A mi jószándékú túlzásainkat tartották kordában a Médiainformatika Intézet professzionális alkotói, akik a feladat jelentőségét szakmailag és felelősen átérzve valósították meg elképzeléseinket.

A film megvalósításának folyamatában megtanultuk, milyen nehéz is megjeleníteni vizuálisan egy *életutat!* Főként, ha társadalomtudósról, tudományszervezőről, elméleti szakemberről van szó, nem valamely művészeti ág képviselőjének, vagy más rendkívüli híresség látványos pályafutásának megörökítéséről.

Ha a filmet nézzük, lenyűgöz bennünket Kovács Máté sokoldalúsága, következetessége, tudományos igényessége, műveltsége, az a tudatossága, amivel egy szakma, a mi szakmánk, a könyvtároság tökéletesítésére, és hazai rangjának elismertetésére törekedett. És megérint bennünket a kedves közvetlen egyéniség hatása, a mosolygó arc, a személyes tárgyak, a természetszeretet, a családi meghittség, a tanár-diák kapcsolat őszinte közvetlensége, mely megelevenedik szemünk előtt. És megszólalnak az örökség őrzői és továbbadói, szavaik ugyancsak a Kovács Mátéhoz fűződő tartalmas emberi kapcsolatok szép emlékét és fájdalmas hiányát jelzik.

Köszönet mindenkinek, aki közreműködött bármilyen formában, hogy ez a film elkészülhetett, a film megalkotóinak szóló köszönetünket fejeztük ki az Alapítvány által adományozott emléklapett odaítélésével. Ezt a szép, együttes, közös munkát értékelte **Jónás Zoltán**, a dokumentumfilm szerkesztő-riportere, zárszóként az ő gondolatait idézem: „Élmény volt ebben az értékőrző-értékkeremtő munkában részt venni. Bízom benne, hogy az Önök által fölvállalt példaértékű Kovács Máté életút-összegzést alkotó módon közelítve sikerült megvalósítani.”

Köszönjük!